Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 163 (10.840). Львів, вівторок 27. липня 1926. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З польських справ.

Конференція в справі воєнного промислу. — Домагання державних урядовців і наміри мін. скарбу Клярнера. — Розправа проти ген. Мальчевського зачнеться в найближчих днях. — Праці над законами, що вийдуть на основі повновластей уряду.

Варшава, 25. липня 1926.

Вчора відбулася у президента держави конференція в справі воєнного промислу. В конференції брали м. ин. участь марш. Пілсудський, прем. Бартель, мін. торгу і промислу Квятковський, мін. скарбу Клярнер, мін. Броневський, генерали: Конажевський, Гурецький і б. ин. Представник департаменту воєнного промислу виголосив реферат про ситуацію в тій ділянці, після чого устійнено видатки на інвестиції в цьому промислі на найближчих 5 літ.

Делегація товариства державних урядовців порушила вчора на авдієнції у мін. скарбу Клярнера справу реорганізації скарбової адміністрації і справу підвисшення реальної платні урядовців до висоти пересічної другої половини 1925 р. В першій справі міністр не сказав нічого конкретного; в другій обіцяв обнижити детайлічні ціни в звязку зі спадком доляра і спадком гуртових цін та управильнити висоту платень в рамках буджету.

Зачувати, що процес проти б. мін. військових справ ген. Мальчевського відбудеться вже в найближчих днях. Провідником розправи визначено ген. Грубера, члена найвищого військового суду. Просьбу оборонця Мальчевського адв. Перацького випустити на волю його клієнта суд поладнав відмовно.

У вівторок відбудеться на замку при співучасти президента держави конференція в справі праці над законами, що мають бути видані на основі повновластей. На цій конференції міністри скарбу, промислу і торговлі, а також рільництва представлять теперішню ситуацію і на основі їх рефератів уряд устійнить програму праці над законами, що вийдуть на основі ухвалених на днях у соймі повновластей. Праці в цій справі ведуться у швидкому темпі.

Довкола „шпигунської орґанізації".

Урядове освітлення.

З урядових польських кол подають, що викрита останніми днями „шпигунська організація" складалася з членів „української боївки", централя якої знаходиться на передмісті Берліна Шенбергу. Там нібито знаходиться „штаб" тої організації. З тої військової української організації взяла початок „шпигунська афера Бесарабової", а потім недавня афера 13-тьох саботажистів, яких процес відбувся перед кількома тижнями. Ця шпигунська акція сцентралізована в Кракові. Українці використовували зібрані матеріяли для своєї саботажної і диверзійної діяльности в краю. Вироблені свої пляни вони продавали Німцям. За доставлений матеріял їм платили від штуки, напр. за кождий корпусний наказ 4 доляри і т. и. Німці подавали потім ці відомости більшовикам, словом — за одним махом обслуговувалися відразу три групи в тім „рускім барщу".

В Кракові арештовано кількох студентів-Українців, дві пані, споріднені з суддями, з котрих одна була касієркою краківської книгарні. Вона нібито переховувала шпигунський матеріял між книжками в пивниці книгарні. Арештований також цілий виділ краківської „Просвіти" (!!).

У Перемишлі арештовано 60 літню жінку тамошнього судді-Українця Б., а також її дочку. Крім того арештовано там понад 20 цивільних осіб, 19 військових, в тому числі двох військових урядовців. В тому місті викрито найліпше зорганізовану шпигунську організацію з масою компромітуючого матеріялу. Арештовані в 9|10 пів-інтелігенти.

В Мисловицях арештовано урядовця митної дирекції Українця Н. Волощука, як одного з членів тої організації.

У Варшаві арештовано Романа Шумського, власника торговельно-комісового бюра при вул. Маршалковській, при чому викрито нитки, які провадили до Познаня, Поморя і Шлеську.

У Львові задержано в арештах лише 4 особи, з них трьох студентів і одного робітника, проти яких нібито зібрано обтяжуючий матеріял.

Разом арештовано досі близько 70 осіб, одначе не виключена можливість дальших арештувань. Всі арештовані мають бути в короткому часі відіслані до тюрми в Кракові, де веде слідство суддя Н. Пельчар.

„Перший польський кружляк".

Варшава 24. липня.

Куплений Польщею у Франції кружляк представляє собою тільки кадовб без машин і гармат. Після причалення до порту в Гдині він буде прикріплений на одному місці і служитиме за касарню для моряків.

Усунення Зіновєва.

Москва, 25. липня 1926.

Зіновєв, голова 3-го Інтернаціоналу, усунений з політичного бюра комуністичної партії, яка обвинувачує його в опозиційній діяльности і закидає йому збільшення дезорганізації партії та підбурювання проти неї заграничних комуністів. Усунено також зі становища віцепрезидента революційної військової ради Ляшкевича, який дістав сувору нагану.

Поворот румунського престолонаслідника до краю.

Білгород, 24. липня.

„Новости" повідомляють, що бувший наслідник румунського престола Кароль вернув до краю, бо по довшій скитальщині погодився з королем. До згоди з батьком і до повороту склонила його нібито любов до вітчини і агресивність СРСР.

Пляни Поанкаре.

Париж, 25. липня.

„Ехо де Парі" приносить відомости про пляни Поанкаре, який дбатиме про осягнення якнайбільшої буджетової рівноваги і пробуватиме переконати капіталістичні круги, що мастко́ва данина буде переводитися способом, який уможливить платність. Над винайденням способів амортизації заграничних боргів працюватиме спеціяльний комітет, зложений з найвизначніших фінансистів. Поанкаре переконаний, що припинення внутрішніх спорів у Франції принесе фінансову рівновагу протягом 4-х літ.

„Новий курс" у краю.

Ревізії на провінції.

переводять ревізії навіть по читальнях „Просвіти". В Рогатинщині, наприклад, при ревізіях конфіскують навіть книжку С. Рудницького „Україна, наш рідний край", яка вийшла накладом фонду „Учітеся" у Львові вже за часів польської влади і перейшла польську цензуру. Видно, що тих безграмотних поліцаїв і агентів що ними послугується польська влада в таких випадках, разить, як еспанського бика червона краска, сама назва „Україна".

Зачуваємо, що ціла зграя поліційних агентів зі Львова розїхалася останніми днями на провінцію теж для проводження ревізій серед українських громадян і установ, бо місцевих сил „безпеченства", видно, не вистає.

Можливо, що таких масових ревізій вимагає теперішня польська державна рація, можливо, що вони потрібні для введення в життя заповідженого Бартлем нового „ліберальнішого" режиму у відношенні до Українців, можливо... бо в Польщі все можливе. Та незрозуміле й неможливе для звичайної людської льогіки до зрозуміння те, що під ревізії підпали чомусь чисто культурні установи, такі, як читальні „Просвіти", неможливе до зрозуміння, що при таких ревізіях конфіскують книжки, що перейшли польську цензуру, книжки не політичного, а наскрізь популярно-наукового змісту. Чи такі книжки теж мають яке-небудь відношення до роздмуханої польською пресою „небувалої в Европі шпигунської афери"? Невже ці книжки становлять теж ті „величезні обтяжуючі матеріяли", про які так трубить польська преса?

Провокація продовжується.

Львів, 26 липня.

Вся шовіністична і брукова польська преса далі виписує фантастичні видумки і явні брехні на тему „величезних арештувань" серед Українців. Усі ті твори хоробливої фантазії польських газетних репортерів не є для нас ніякою новиною. Ми до них уже давно звикли. Вистане пригадати на зовсім аналогічні до теперішніх брехні, наклепи та цинічну провокацію, якою займалася польська брукова преса у Львові в часі варшавського травневого перевороту. Тоді зі засідання Народнього Комітету У. Н. Д. О., скликаного два тижні перед переворотом на день, в якому зовсім випадково стався варшавський переворот, зробила та преса український революційний комітет, що мав за завдання використати варшавський переворот для себе та заініціювати повстання у Сх. Галичині.

Тепер ця сама преса, не маючи ніяких даних, снує свої дивоглядні видумки та звязує останні ревізії й арешти знов з Українським Національно Демократичним Обєднанням. Всі львівські газети, в тому числі й пепесівський „Дзєннік Людови", приносять отсе фантастичну і злобну та перфідну вістку з Варшави, яку подала „Агенція Всходня". Ось вона:

„Шпигунська діяльність концентрувалася в українській національно-демократичній організації (УНДО), яка за доставу матеріялів про польську армію діставала щедрі нагороди з Берліна. Фактом є, що організація та, недавно цілком бідна, видала на вибори (sic!) 30.000 зол. Ця сума походила з німецьких джерел. Арештовані члени УНДО того не заперечують".

Для орієнтації зазначуємо, що день передтим було подібне до наведеного за „Аг. Всх." освітлення останніх ревізій серед Українців у краківському „Ілюстр. Курєрі Цодзєннім". Виходить, що ласа на сензації „Аг. Всх." повторила ті хоробливі фантазії та брехні за „Кур. Ілюстр.". Вся львівська польська преса вважала за доцільне передрукувати таку інформацію „Аг. Всх." очевидно в чисто провокаційних цілях. Тільки так можна це собі пояснити, коли зважити, що у Львові ні одного члена Українського Національно-Демократичного Обєднання ніхто не арештував. Також нікого з членів тої ж партії не арештовано на провінції. Останні ревізії у Львові відбувалися в людей, що не належать до ніяких політичних партій, та й споміж тих людей не арештовано нікого. В якій отже цілі передрукувала львівська, навіть пепесівська преса нікчемні та брехливі „інформації" варшавської „Аг. Всх."?

Red. czas. „Dilo" Pr. 353/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 160 (10836) z dnia 22. lipca 1926 roku pod tytułem: „Amnestja dla politycznych więzniów" a) między słowami: w Polsce... a słowami: Sejmowi, b) między słowami: reszyło... a Czemuż, c) między słowami: figury... a Bow, d) od słów: Amnestja do końca tego artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, uznał dokonaną w dniu 21 lipca 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 23. lipca 1926.

Hawel.

річне заспокоєння її освітніх потреб?

— Гасло „свій до свого" в практиці! Одержуємо такого листа: Вп. Редакціє! Те, що ви писали у новинці під таким заголовком у ч. 158. є правдою, а саме, що в Якубовій Волі, (повіт Дрогобич) при розгляді оферт мулярів і столярів голова комітету будови приходства Степан Артимович („червоний", бо їх є два), Василь Мельник, Василь Танчук і Василь Грабівський, без огляду на сильний спротив пароха і писаря, які аж покинули засідання — віддали будову хати не нашим ремісникам. Сказали: „Не мусить бути, як піп хоче, або хата не будується!" З пошаною о. М. Баранецький, парох.

— Долярове кохання і туга за рідним краєм. Десятки літ жив галицький „громадянин" Швейцер або Шварцер у Сполучених Державах. Доробився майна на десятки тисяч долярів і становища судді в місті Нюворк. Але тужив за... рідним краєм. Приїхав раз до Трускавця і там пізнав „землячку" з Дрогобича. — Сальцю Кох. Він мав 58 літ, отже був в останній стадії небезпечного віку, вона 25, ще й розвідкою (не науковою, а подружою!). Дама припала йому так до вподоби, що він шість разів вертався з Америки сюди до неї. В останнє був у січні і дістав того шастя, що мешкав спільно зі своєю вибраною у Львові в готелі з поетичною назвою „Під трьома муринами". Це шастя коштувало його не тільки сили грошей, але ще й приємности слідчого арешту і судового процесу. Вертаючись до Америки, він залишив власникові готелю і членам родини своєї вибраної чеки на дрібні суми, яких не хотіли покрити американські банки, тому, що це були чеки кавційні. Коли Швейцер вернувся, його арештували. Всю цю справу розбирав львівський суд, який звільнив американського суддю, майже зовсім невинного, бо закоханого в пані Кох, якої родина оскубла його на 20,000 долярів і ще не хотіла ждати на зворот його дрібних довгів. Чи пан Швейцер вилічився на цей раз зі своєї любовної недуги і вернеться знову? Хто це може знати.

— Страх перед військом є одною з національних жидівських рис. Тому не диво, що львівські махери вживають ріжних заходів, щоби звільняти тих своїх земляків, що стають до бранки. В останнім часі у Львові виринули аж два факти перекупства та хабарництва. Одна жидівська багата дама „виробльовала протекцію" у військових колах і скромний „сержант" при гарнізоновім шпиталі помагав новобранцям ставати недужими.

— Темна хроніка. До шпиталя відставили якісь люде з порізаним животом яворівського робітника Музичку і самі щезли. — Якийсь Голяндець, промисловець Ментен, ошукав польський державний скарб на 100.000 зл. і чкурнув на чужину. — У Жабю арештували Гуцула Максима Скоматюка, який 5 літ тому вбив вдовицю Янюк за те, що не хотіла віддати за нього дочку. Скоматюк утік на Чехословаччину, звідки тепер чехословацька поліція його доставила.—Львівські злодії є невтомні, крадуть, де тільки можна і що є: на вул. Академічній 11. з приватної хати золоті, долари, годинники, з пивниці на Виспянського 33. вина, горілку та конфітури, у крамниці на Браєрівській 10. з виставки ріжні харчі, на Жовківській 122. з хати ліхтарі, цукорницю, одіж, а навіть робітникам з павільонів на „Східних Торгах" одіж і черевики.

— Італійський патріотизм. У фашистівській пресі можна бачити щодня на першій сторінці часописів великими буквами заголовок: „Італійці, що не сповнили свого обовязку". Під цим є список осіб, які виїзджають на літо відпочивати на чужину. Останніми днями між цими прізвищами є імена двох князівен і одної графині. Не штука — скажуть — Італійцям сидіти в себе, коли вони мають таку природу! А проте і в нас придались би списки під таким самим заголовком. Ясна річ, що не тих, які виїзджають на купелі, на чужину, але які не сповнили тисячі инших первісних своїх обовязків.

— Світова хроніка. В Америці від спеки вмерло знову 100 осіб. — Втрати спричинені страйком англійських вуглекопів оцінюють в Англії на 30 міл. фунтів. — Американські приватні банки позичили на протязі перших чотирьох місяців цього року 433 міл. дол. европейським урядам та інституціям; 106 міл. одержали Німці. — У Ватикані всі урядовці, аж до кардиналів, які одержували до цього часу 2000 лірів місячно, дістануть підвишку платні.

— Особисті вісти. Державний іспит в консерваторії музичній у Львові зложили з музики: п-на Н. Утрисківна і п. Кудрик, а зі співу п-на О. Пясецька. (123—1—1)

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Дописи.

Яворівщина. *(Віче в Молошковичах. — Військо. — УПТ)* З радістю треба зазначити, що під кооперативним оглядом Яворівщина двигається чимраз краще: по досить прикрому недавноминулому вже знову згуртовані всі майже кооперативи повіту при Повітовій Торговельній Спілці, кооперативі з обм. порукою в Яворові. Праця управи й люстратора та організатора не йде на марно. Крім численних сходин, анкет і зборів, відбулося вже заходом кооперативних працьовників — перше від війни економічно-господарське віче в Молошковичах. Молошковичі — взірцево зорганізоване село з чудовим мурованим домом читальні „Просвіти" і з примірною молочарською кооперативою. Аж дивно, що наше село в силі здобути за свої гроші такі дорогі машини, потрібні для молочарського діла, і взагалі так гарно уладитися. Душею Молошкович є Гарасим Михайло. На віче 11. липня ц. р. явилося над 500 людей. Віче отворив п. Гарасим Мих. На предсідника вибрано д-ра М. Фільца з Яворова, на секретаря п. Евгена Яворовського, учителя української гімназії в Яворові. Реферат про господарське положення українського народу виголосив п. Семен Харамбура з Яворова; причини скрутного економічного положення нашого села виснив на основі статистичних даних Е. Яворовський; вкінці про стан кооператив у яворівському повіті і про дальшу на тому полі працю говорив п. Кесла Андрій, організатор кооператив з Яворова. Присутні прислухувалися дуже пильно. В дискусії підніс п. Королик з Лисиничі вагу гуртування жіноцтва в наших кооперативних установах. Віче ухвалило одноголосно цілу низку резолюцій: проти переслідування української кооперації адміністраційними властями; проти попирання грішми українських кооператив та українських податників господарських установ, противних інтересам українського народу; домагання належної фінансової піддержки від держави для „Сільського Господаря" і для кредитової та споживчої кооперації взагалі і т. п.

З инших справ Яворівщини годиться сказати, що вже більше як півтора місяця не має населення Яворова і Яворівщини спокою: в повіті маса війська, що кватирує по приватних домах. Що значить таке кватирування війська, всі знаємо з воєнних часів. Навіть при найкультурнішому веденні — знищення величезне. Всі потішалися, що це недовго. Алеж 18. липня відійшли одні полки, а надійшли з Ряшева инші. Доки це буде? В Яворові відбувається гостре стріляння за лісом. Цікаво, що при тому (що другий день) виселяється все населення на цілий день з хат Рулова і Санатова та гониться далеко за село без огляду на час і конечність праці. Може би в ту справу вглянула яка вища влада?

Праця в повіті ведеться по наших товариствах. Відбуваються фестини і вечерниці. Найбільший клопіт має яворівське УПТ. Хоч саме цього року відбулася в гімназії УПТ. в Яворові перший раз по війні матура, громадянство не підтримує відповідно „Рідної Школи" — і ось до І. кляси вписалося досі справді замале число, щоб можна творити клясу. У нас вміють люде горлати, але як прийде до діла, нема нікого. А неграмотність страшна, інтелігенції нам також бракує. З тою культурною апатією, з тим страхом перед всякою школою і наукою взагалі нам треба якнайгостріше боротися. Покищо ратуймо І. клясу яворівської гімназії! Висилаймо до Яворова свої діти! А то зачнемо і те тратити, що здобули тяжким трудом і що нам передали наші батьки...

Оголошення.

Господарсько садівничий курс у Миловані!.

Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові уряджує при допомозі инших українських господарських установ 7-місячний господарський курс в господарсько-садівничій школі в Милованні (Товмацького повіту).

Курс триватиме від 1. жовтня 1926 до 30. квітня 1927 року. Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на прийняття до школи 30 учасників з приміщенням і удержанням під отсими умовами:

1) Зголошуватися можуть мущини у віці 16—30 літ, що скінчили найменше народню школу.

2) Кождий учасник має мати свою одіж, в тім одіж до практичних вправ господарських, білля, 2 ручники і 2 простирала, подушку і покровець.

3) Учасник платить за удержання, опал, світло і науку та прибори демонстраційні по 5 долярів місячно.

Програма курсу (на основі програми затв. міністр. рільництва з 29. жовтня 1923 ч. 2419 - 3—IV):

1) Предмети загальної освіти, 2) основні відомости з науки природи, підготовляючої до фахових предметів, 3) фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво і садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське книговодство, ветеринарія, пасічництво, 4) питання з господарського законодавства і народнього господарства та кооперація, 5) практичні господарські справи.

Зголошення на курс належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа в Милованні, п. Стриганці (Тумач). До зголошення належить долучити посвідку родичів, згл. тої установи, яка на курс посилає, що зобовязується платити місячно подану вище квоту.

Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи.

Львів, дня 24. липня 1926.

За Гол. Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові.
М. Галущинський, в. р. голова, *В. Мудрий, в. р.* секретар.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Tadeusz Hołówko: O ZMIANĘ KONSTYTUCJI. Uwagi z powodu rządowego projektu wzmocnienia władzy wykonawczej. Księgarnia Robotnicza, Warszawa, ul. Warecka 9.

Праця Голуфки, що саме вийшла з друку, присвячена актуальній сьогодня справі скріплення виконавчої влади в Польщі у відношенні польської демократії до урядового проєкту в справі зміни конституції. В кільканацятьох розділах обговорює автор цілість справ, звязаних зі зміною конституції з 17. березня, якої хиби, на його думку, довели до травневих подій. При кінці подає Голуфко конкретні проєкти зміни конституції, взиваючи польську демократію до боротьби за ті зміни.

ЖУРНАЛИ:

ВІСТИ З ЛУГУ. Письмо, присвячене Луговим справам, просвіті і науці. Рік І. Ч. І. Виходить дня 25. кождого місяця. Ціна числа: 25 сот. Адреса: Львів, Ринок 10. Зміст: Ми побідили. — До всього Лугового Братства! — Максим Пугач: Заклик „Лугу". — Поклін Великому Учителеві. Лугове свято у Львові. (З свята імени Франка в Бібрці). — Як гасити огонь у комині. — Гей, хто в „Лузі", озовися... (З Лугового руху). — Наші здвиги. — Пугачі гоніки працюють усюди. — Всячина. — Веселий кутик.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Бувшого адміністратора хору Д. Котка п-на Андрія Давиденка, проситься як мога скорше прибути до Залізців в пильній справі. — *Нова Управа Т-ва „Український Наддніпрянський хор".*

Прогулька в Ґорґани (Підпюти, Осмолода, Перегінсько) відїздить зі Львова в пятницю дня 6. серпня о год. 23/30 (11·30 вечер). На залізниці знижка. Близші інформації устно при зголошенні в Пластовій домівці (вул. Бляхарська 11 І.) кождого дня рано від 10—12 години до 3. серпня 1926. 1—1

Золочівщина й сусідні повіти, увага! Заходом усіх товариств у Золочеві уладжується в неділю дня 1. серпня 1926 на Підлисецькій Горі всенародний здвиг в честь М. Шашкевича. В програмі є архиєрейська служба Божа, а опісля народній фестин з ріжнородною програмою. Вступ на фестин 20 сотиків. Початок в год. 10 рано. На випадок непогоди свято відбудеться в слідуючу неділю. — **Комітет.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

польської політики на українських землях, підкресаюючи, що ціль залишається одна і та сама, без огляду на те, хто в даний момент в Польщі при владі, лівиця чи правиця. Зокрема зілюстрував удари, які завдано нам на шкільному, церковному й економічному полі. Свій реферат закінчив прикладами, як в подібних умовинах боролися інші народи, а в першу чергу сусіди.

Вичерпуючий реферат про шкільництво виголосив з темпераментом д-р Ол. Чорненко.

Про потребу політичної організації реферував д-р Ю. Олесницький зі Станиславова.

В дискусії над рефератами перші забирали голос два штабовці радикалів д-р О. Когут і д-р Стахів, які приїхали з Богородчан з більшим гуртом своїх прихильників. Уже на початку віча пробували вони, чи не вдалось би захопити в свої руки провід віча. Не повезло. Тому, промовляючи в річевому тоні, домагалися тільки голосування, хто з приявних заявляється за соц.-радикальною партією, поручаючи її як „одиноку" селянську партію.

Дальше в дискусії „запродукував" себе молоденький матурист Степанюк (син нажаного війта з Давиняча). Цей зелений речник „розслоєння" села і класової боротьби лаяв Обєднання і радикалів, мовляв — все це „буржуї" і закликав до порахунку з інтелігенцією. Забирали ще голос. Юрко Микуляк (полемізував з радикалами), Іван Бойко, М. Цьокенда й ин.

Після промови д-ра Ол. Чорненка, який виказав недоцільність внеску д-ра Когута, зібрані відкинули цей внесок переважаючою більшістю голосів.

Останній забрав голос п. М. Струтинський, відповідаючи на промови бесідників-радикалів і Степанюка; промовець зясовав ріжниці між радикальною партією і Обєднанням, зокрема збив твердження, що радикали, мовляв, одинока селянська партія.

Ухвалено одноголосно резолюції, запропоновані референтами.

Віче покінчилося відспіванням національного гимну.

Свята Франка.

Винники.

Культурно-просвітні українські товариства м. Винник бажали відсвяткувати десятиліття роковини смерти Івана Франка святочною академією та посвяченням Франкового дуба й відкриттям пропамятної таблиці на площі місцевої філії „Сокола". Та не так сталося, як бажалося. Львівське старосто відмовило позволення на відкриття таблиці з причини, що буцімто нема позволення на будову памятника (якого взагалі нема, бож таблицю, вмуровану в землю, памятником уважати не можна) і свято посвячення Франкового дуба та відкриття таблиці чекає на полагодження рекурсу львівським воєвідством. Відбулась лише святочна академія в неділю дня 27. червня 1926 р. В год. 4 попол. велика саля читальні „Просвіти" почала наповнюватись по береги святочною публикою. Настрій підносила притемнена саля. З ударом дзвінка підноситься занавіса. Ніч — скеля — до неї ланцюхами прикуті каменярі — сивоголовий поет починає: „Я бачив дивний сон..." Публика зелектризована, на салі хоч маком сій, биття важких молотів об скалу, брязкіт ланцюхів та сильні слова Франкової поезії виковують в душі кожного видця незатертий слід... Під ударами молотів скеля розсипається, сцена ясно освічується: за розбитою скелею бюст Франка (роботи арт. М. Бринського) у вінку з дубового листя, збіжжя й полевих квітів і дівчата в українських строях — апотеоза. По „Каменярах" річева, глибоко обдумана й високопатріотична промова проф. Бабина зі Львова. Дві композиції на мужеський хор до слів Франка, дві деклемації: „Пролог" до „Мойсея" і „Важке Ярмо Твоє, мій Рідний Краю", „Ще не вмерла" і відрухове, спонтанічне „Не пора" — отсе програма, правда, скромних, але зате поважних і щирих поминок генія нашої тісніщої батьківщини. На отсьому місці нехай буде вільно мені висловити признання для праці артиста придніпрянських театрів Амврозія Марусенка, збігця з Великої України, незрівняного виконавця деклямацій на академії, який увесь свій час присвячує виницькому аматорському кружкові при читальні „Просвіти", що під його умілим проводом піднявся на високий артистичний рівень.

м. г.

По широкому світі.

Німеччина, по інформаціям англійських дипльоматичних кол, увійде до Ради Ліги Націй як постійний член в початку вересня.

Міжнародній конгрес для боротьби з алькоголем, VIII-ий з черги, почався в Таліні. Беруть у ньому участь представники Ліги Націй і 10 держав.

Італія схвильована нежданним упадком своєї валюти, яку потяг за собою падаючий французький франк. Преса домагається від уряду перевести примусову стабілізацію валюти.

У Бельгії, внаслідок закону про фінансову диктатуру, вийшов урядовий наказ, щоби всі каварні та ресторани зачиняли не пізніше 12·30 вночі. Крім цього накладено високі такси на приїзжих чужинців.

Болгарські соціялісти зєднались в один союз з комуністичним союзом.

У Сирії французькі війська вийшли переможно з останніх боїв з Друзами, убивши 200 жовнірів і взявши 300 полонених. Завдяки цій перемозі здобули знову залізничу лінію Багдад—Дамаск.

Данський королевич хоче зректись прав до престола.

Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

замок. Прекрасна бібліотека. Знавці розкошуються ріжними давніми друками, розміщеними в габльотках; а один колірний друк (Farbendruck) викликує подив навіть у представників Британійського Музею, котрі неодно вже бачили. Ще кілька хвилин у прекрасному парку, а далі поворот серед зливного дощу до готелю, де швидко обідаємо, всідаємо в наші автобуси і приїздимо до Чеських Будейовиць, звідкіля залізницею заїдемо до міста Табору. В Будейовицях маємо уже передсмак всесокільського здвигу. Непроглядні товпи висилають соколів свойого округа до Праги. Голосна музика, сердечні оклики „Na zdar", а тут дисципліновані ряди сокільства входять на перон, щоби всісти до окремого поїзду з тягарових возів (40 люда, 6 коней). Тільки начальство користується вагоном третьої кляси. Льокомотива умаєна зеленю і квітами. На ній і на кождому возі веселі, бодрі написи.

Серед зливного дощу виїздимо з перону і бачимо, як тіж безпроглядні товпи преспокійно стоять на дощі вздовж шляху, який веде містом, щоби ще раз попрощати своїх соколів. Думають, що наш поїзд — це сокільський. Оклики „Na zdar" у нашу сторону. Пасажири поїзду також відкликуються. Страшна злива, ніхто (навіть діти) не покидають становища...

Дві години їзди й ми в Таборі, місті багатому памятками Гуса й Жижки. Знову короткі повитання, чай для учасників прогульки, а потім оглядини Гусових памяток та місцевого музею. Цікаву річ я завважив. У габльотках, в яких міститься все те, що на чужих мовах про Гуса написано, ми не завважили ні Шевченкового, ні Лисенкового Івана Гуса...

Вкінці показують нам нічим не цікаву учительську бібліотеку місцевої гімназії (11 тисяч томів, у двох невеличких кімнатах, подібні бібліотеки в кождій нашій другій гімназії), і ми направду втомлені (дехто з нас, Українців, навіть не закриває цього) спішимо на двірець, щоби „рихліком" заїхати до Праги.

Всюди двірці повні спеціяльних сокільських поїздів (прийшло їх до Праги 192!), всюди декорації флягами і квітами, написи вказують, що ціла Чехія тільки тим нині й живе, що всесокільським здвигом. Ми в Празі. Одно море голов, одна людська безмежна хвиля несе нас підземним тунелем, виносить нас у вестибуль, часами далі, бо нема сили самостійно пофорсуватися; ми випливаємо на площу перед двірцем. Це не буря, не рев стихій, але захоплені окрики, котрі витають що раз нові прибуваючі відділи сокільські. Щойно коло Національного Музею почуваємо себе більше свобідними (від двірця до Музею — два трамваєві перестанки), бо людська хвиля пішла площею Вячеслава, а ми звернули наші кроки до ресторану „Рома", щоби повечеряти та як найшвидше піти на відпочинок.

З радянської преси.

Харківські „Вісти" про Український зїзд у Празі.

Орган харківського українського уряду „Вісти" з 17. липня ц. р. приносить вістку, що чеський уряд не погодився на скликання емігрантського наукового українського зїзду в Празі. Чи та вістка відповідає дійсности, не знаємо. Думаємо, що не від речі буде познайомити наших читачів з коментарем, який дають від себе „Вісти" до тої заборони.

„Скликання зїзду — пише у „Вістях" М. Левицький — в Празі явна авантура еміграції, і нікчемне безглуздя, в чому очевидно переконалось і само чехословацьке Міністерство Закордонних Справ, остаточно рішаючи справу про його скликання. Нас не цікавить еміграція та її витівки (затії), бо еміграція лише й живе авантурами та вислуговується перед паном, що її годує, а нас більше цікавило те, чи справді чехословацький „демократичний" уряд готовий допомогти такій авантурі шаповалівської зграї. Чехословацький уряд має своїх представників у СРСР, зокрема на Рад. Україні — консульство, що знайомиться з життям і станом на Радянській Україні. Він таким чином поінформований про наш культурний розвиток, про великий здвиг у гром.-культурному житті Рад. України як також і про велику творчість у всіх галузях науки. Скликання будь якого „українського зїзду" за кордоном емігрантами булоб явною авантурою і хтоб дав згоду на цей зїзд, сам став би співучасником авантури. Звичайна справа, що представляти український культурний центр за кордоном, тоді коли розвиток українського життя в напрямку нової творчости йде швидким шляхом вперед на Рад. Україні, є мізерною гнилою витівкою ворогів трудящих мас Рад. України. Скільки це ясно, свідчить те, як звістка про український емігрантський зїзд у Празі викликало обурення з боку наших учених і посипались протести проти авантури."

„На Рад. Україні істнує 35 інститутів 145 технікумів, 710 профшкіл, 30 робітничих факультетів, а початкових шкіл разом зі семилітками 15.555. Крім того є школи-курси шестимісячні в числі 458, не включаючи до них рад. партійних шкіл. Нарешті Українська Академія Наук. Що цього ніяким закордонним „центром" підмінити не можна, цеж відомо не тільки емігрантам. Того активного бурного зросту народнього життя на Рад. Україні і тої величезної творчости у всіх галузях життя й економіки, ніхто затемнити не може. Навпаки, центр український, центр нового життя, великої культурної творчости для всіх українських трудящих — на Радянській Україні. В той час, коли Зах. Україну гнітить Польща, Буковину — румунська олігархія, Прикарпатську Україну гнітить „демократичний" чеський уряд, наші трудящі маси на Рад. Україні, засукавши рукави, напруживши мускули, будують вільну робітниче-селянську Україну і не забувають про своїх братів по той бік Збруча й Карпат. Ніхто в „культурну гуманітарність" не повірить ніяким „українським центрам" за кордоном, коли там на спині переносять національний гніт та злидні працюючі маси. Як теж не вдасться підтримкою всяких авантур, всяких Шаповалів і К-о затемнити ту ганебну політику проти трудящих українських мас, а особливо того гніту та злиднів, що переживають наші брати — українські селяне та робітники на Прикарпатській Україні".

Ось і коментар до тої заборони, яка, як інформують „Вісти", мала вийти не від міністерства внутрішніх справ і не від чеського міністерства освіти, але чомусь від міністерства закордонних справ. Виходить, що справу заборони рішало чеське міністерство закордонних справ і від нього мабуть попала інформація про неї аж до харківських „Вістей", очевидно посередньою дорогою. Це значило би, що, якщо заборона відповідає дійсности, сталася вона завдяки інтервенції радянського уряду. Ми не входимо в аналізу доцільности, чи недоцільности скликування еміграцією українського наукового зїзду. Та якщо він мав би обмежитися виключно до еміграції, а притім носити фірму загально-українського, то він безперечно недоцільний, бо українська наука перед світом не могла би бути репрезентована самою еміграцією. Та репрезентація вийшлаб обмеженою, однобокою та не моглаб принести перед Европою великої користи українській науці та культурі.

Одначе, якщо еміграція хоче поробити виключно підсумки своєї наукової праці, тоді не булоб причини обурюватись на неї, не булоб причини аж до того, щоби урядово інтервеніювати в чеському міністерстві закордонних справ у справі заборони такого зїзду. Бож такий зїзд розвиткові української культури та науки на Рад. Україні зовсім не зашкодив би, тим більше, коли вона, як запевняють „Вісти", стала там на твердий і певний грунт.

НОВИНКИ.

— **Шахові реформи.** Від одного з наших старших педагогів одержуємо реферат на тему поширення шахової гри. Автор проєкту побільшує поля шахівниці на 100, доповнює „хлопців" до 10, а число „старшин" збільшує на 2. Ці нові старшини мають прикмети вежі та коня одночасно, а находяться на обох крилах шахівниці („А"—„К") і називаються шумно „маршалами". Автор годиться і на те, щоби (коли це краще) поставити їх ближче центра, біля короля і дами, або між конем і бігунцем. Він хоче піддати свій проєкт реформи шахів до перевірки шахістам і боронить його аргументом, що така „нова шахівниця дає без порівнання більше свободи при складанні плянів, ніж це було дотепер, а число комбінацій є в ній невичерпане". Здається, що це ідея не нова. Цікаві та фаховці повинні би її практично перевірити. На нашу скромну думку, шахи вдержались на протязі століть без реформ, тому, що вже в тім традиційнім виді вони дають невичерпану скількість комбінацій, які людський мозок не в силі охопити точними математичними обчисленнями. Їх реформа була би тоді оригінальна та цікава, колиб безмежну скількість комбінацій можна задержати при зменшенні піль, фігур і ходів. Автор проєкту порівнює свої нові шахи зі стратегією новітньої війни, а старі зі стратегією XIX. віку. На наш погляд, шахи є плодом людської уяви і їх бої не подобають на ніяку війну, навіть з доби, коли під вежами боролись королі поруч простих жовнірів. Бо в ніякій війні дама не була сильнішою від усіх жовнірів, коней і веж.

— **Збірні твори Франка** в 32 томах приготовлює харківська „Книгоспілка". Покищо вийшло 11 томів. У це видання ввійдуть імовірно лише твори белетристичні і кілька томів критичних нарисів, виданих окремими випусками, а не все письменське надбання Франка, розсипане в сотках статей і нарисів по ріжних журналах і часописах.

— **З українських музеїв.** Харківський музей Сковороди придбав усю збірку Великодніх писанок Ю. Зборовського (513 штук). Ці писанки зібрані на Поділлі і визначуються незвичайним багацтвом мистецьких форм. Усіх писанок у цьому музею є 1563. — Київський мистецький музей одержав нових 112 образів з Ленінграда, зі збірки історика мистецтва Щавинського. Є це здебільша образи старих мистців італійської та фляманд-ської школи. — Київська ґалерія образів, складена здебільша з приватної збірки образів дідича Терещенка, збагатилась новими 86 образами сучасних російських малярів з ленінградських і московських музейних фондів. Крім цього одержав музей деякі бронзи, порцеляну та скляні вироби. — Київський Лаврський Музей збагатився недавно також новими цінними предметами, між иншим: дорогоцінною евангелією з XVII. в., збіркою старинних тканин і орієнтальних божниць.

— **Повчаюче порівнання.** У межах Чехо-Словаччини є 69.350 Поляків. Живуть вони здебільша на т. зв. Цешинськім Шлеську. Вони мають державних шкіл: 75 народніх з 265 клясами і 2 виділові з 11 клясами. Державні школи оплачує чехословацький уряд, крім цього дає річно 40.000 кор. субвенції на инші. Виринає питання, яка національна меншість у Польщі має хоча би в сотій пропорції аналь-

Щож до самої „Аг. Всх“ що має характер півурядової установи, то треба ствердити, що вона постійно пускала дотично Українців тенденційні та злобні, а до того брехливі інформації наскрізь провокаційного характеру.

Приглядаючися самому змістові дитованої вгорі „інформації“, мусимо прийти до пересвідчення, що складала її якась недорозвинена, якщо не цілком божевільна голова. Бо тільки анормальний, позбавлений всякої льогіки ум міг писати, що осередком шпигунської діяльности могло бути У. Н. Д. О. та що за неї діставало воно щедрі нагороди з Берліна. А вже вершком тупоумности автора інформації є твердження, що У. Н. Д. О. одержало і видало на якісь вибори аж 30 тисяч золотих, чого не заперечили навіть „арештовані“ члени партії.

Це останнє треба вважати не тільки вершком тупоумности авторів, але й вершком цинізму всеї львівської польської преси, яка це безкритично повторила, знаючи, що ні один член УНДО не арештований, а тому й не міг той „правди“ у слідстві ні стверджувати, ні заперечувати.

Виходить, що дальший хід провокації польської преси продовжується. Ті провокаційні засоби преси, що всеж таки впливає, якщо не формує т. зв. публичну опінію серед Поляків, мають одну мету, а саме підтримати серед польської суспільности за всяку ціну ворожий настрій та вщепити в неї національну нетерпимість до Українців.

Українці в Америці.

Обєднання українських організацій і допомога Рідному Краєві. — Свято Франка. — Кирння д-ра О. Назарука.

Філядельфія, 3. липня.

Ті, що будували Обєднаннє в Америці, мали головно одну ідею на увазі: дати звідси по змозі якнайбільшу матеріяльну і моральну поміч рідному краєві. Обєднання служило весь час вірно тій ідеї і тому тішилося загальною симпатією серед нашого громадянства в Америці і в старім краю. Висували проти Обєднання ріжні аргументи, головно ті елементи, які були противні всякій народній роботі та виступали проти допомогової акції особливо тому, щоб самим тих жертв не давати. Як всяка організація, так і Обєднання старалося зовсім природно зосередкувати акцію допомоги, вважаючи це за доцільне і корисне для самої акції. Тим не хотіло Обєднання припинити ніякої иншої ініціятиви в справі допомоги рідному краєві, бо управа була тої думки, що краще, як нарід збирає і висилає жертви до краю навіть поза ним, якби не мав їх зовсім складати. Иншими словами — провід Обєднання не бажав задержати при собі монополю на збірки, а тільки піддержував і поширював саму ідею допомоги.

Одначе в тій допомозі дасться завважити в останніх часах великий застій. Його початок датується особливо з того часу, як греко-католицька епархія почала на власну руку видавати зарядження що до збірок на рідний край. Новий греко-католицький епископ д-р Константин Богачевський поставився, не зважаючи на виразні кількакратні остороги світських і духовних громадян, неприхильно до всякої народньої роботи, яку велаб якнебудь світська організація, коли вона не стоїть під його покровом. До приходу еп. Богачевського до Америки було зовсім инакше. Духовенство відгукувалося масово на заклики Обєднання і збирало жертви між собою і вірними на потреби в краю. А нині 95 процент того самого духовенства ставиться до акції Обєднання байдуже, бо бояться втратити ласку в епископа. Вислід того такий, що Галичина не дістає в найтяжчих часах тої допомоги, яку моглаб і повиннаб дістати, бо жертвенність американських Українців падає в застрашаючий спосіб. Само Обєднання вислало до краю в травні всього 450 долярів, у червні ще менше.

Зате з великою радістю приходиться ствердити нам, що поклик Обєднання в справі святкування десятиліттніх роковин смерти Івана Франка стрінувся в Америці з загальним признанням. Зі всіх сторін приходять вістки про відбуті торжества або приготування до них. До осени не буде певно ні одної місцевости, в якій не віддано би пошани памяти Івана Франка, як це було оголошено у відозві Обєднання. У звязку з тим покликом Обєднання мала місце така дивна історія: канцлер еп. Богачевського і член виконавчого комітету Обєднання о. Стефан Ващишин виступив з Обєднання, подаючи про це заяву в „Америці“, органі еп. Богачевського! Правда, о. Ващишин як член виконавчого комітету Обєднання своїх обовязків здавна не виконував і через те в управі Обєднання нічого не змінить, але той його „протест“ проти святкування памяти Франка є симптоматичний і характеризує добре деякі круги нашого громадянства і їх розуміння культу великого українського письменника на чужині...

Тутешня українська опінія звязує і поставу еп. Богачевського до збірок на старокраєві справи і виступ з Обєднання о. Ващишина з руїнницькою роботою д-ра О. Назарука. Як вам відомо, цей „герой нашого часу“ є тепер редактором „Америки“ й особистим дорадником еп. Богачевського. Назарук любить попадати в крайности, не диво, що він тепер „більше папський, як сам папа“. Він не тільки не поміщує в „Америці“ комунікатів Обєднання, але спинював навіть його відозву в справі свят у честь Франка. А до того веде весь час ганебну кампанію (навіть особисто) проти Обєднання і його президії, деморалізуючи ось так нашу еміґрантську масу, серед якої гуляє і так немало всяких демагогів, руїнників та ріжних апостолів „нових ідей“. Дальше зайти, як оце зайшов д-р Назарук, хіба годі. Всі його тут зненавиділи і хотілиб якнайскорше позбутися цього чорного духа, що пише все про „будову“, а своїм поступованням вміє тільки руйнувати й розкладати. Дійшло вже до того, що навіть складачі „Америки“ кинули в друкарні роботу, бо не хотіли дальше складати його напастей на все, що дороге кожному Українцеві. Цікаво, як, коли й де покінчить цей тип свою журналістично-політичну кар'єру?

О.

З вічевого руху.

Віче в Солотвині.

Солотвина, 20. липня 1926.

Рідко коли доводиться стрічати в пресі згадку про Солотвинщину. Здавалось би, що тут усе спить. Так воно не є. В повіті йде оживлений рух по читальнях, росте кооперативна сіть. На чолі цієї праці стоїть енергічний адвокат д-р Ол. Чорненко. Одна тільки ділянка у нас запущена: політична. Та ось і в цім напрямі зроблено перший крок. Заходами д-ра Чорненка і о. П. Городецького (з Дзвинячи) 18. липня скликано велике політичне віче, в якому взяло участь понад ... селян. Правда, головним завданням віча було заінтересувати ширші кола селянства Солотвинщини справою „Рідної Школи“, її значінням, розбудовою та обороною. Одначе впорядчики віча вийшли з ширшого і єдино слушного становища, а саме — що боротьбу за „Рідну Школу“ виграємо тільки тоді, коли поставимо сильну політичну організацію, яка до протиакції ворожим заліханням потягне цілу суспільність. Тому крім шкільного реферату поставили вони на денний порядок ще й реферати про політичне положення і потребу політичної організації.

Провід віча спочивав у руках: о. П. Городецького, Юрка Микуляка (з Солотвини) і Пилипа Мойсея з Яблінки. Секретарював Дм. Себенчук.

Реферат про політичне положення виголосив делегат Центрального Комітету Обєднання п. М. Струтинський зі Львова. Бесідник представив ціль і засоби

М. ПОДОРОЖНИК.

Лист з Чехії.

Закінчення конґресу приятелів книги і прогулька учасників конґресу.

(Докінчення.)

З бібліотеки вирвався я та зайшов у монастирську церков. Відгомін кроків розходиться по всіх усюдах. Сідаю в лавку, щоби зібрати враження й упорядкувати їх. Здалека гремить, буде дощ... Коли надійшла прогулька, вийшов я з церкви, та мусів заховатися перед дощем в монастирській гостинниці, котру монастир удержує для туристів, подорожних тощо, які зїздяться оглядати місцеві старинности. За хвилину приходить дехто з учасників прогульки, сходяться братчики. Беруть файки до рук, кажуть дати собі пива, появляються карти і йде якась невідома мені гра між двома братами й одним світським чоловіком. Спокійна розмова, ведена німецькою мовою, час до часу веселі оклики, дим з файок, запах доброго пива — все те так і надасться на якусь картину. Тільки маляра...

Дощ щораз сильніший. Він і впливає на зміну програми нашої дальшої прогульки. Ось ми мали поїхати автами до Рожмберка, звідкіля вела початок феодальний рід панів з Рожмберка, котрі володіли довгі століття цілою околицею. Вода підмулила один міст і ми, замість до названої місцевости, подіємо до Чеського Крумльова, віддаленого від Броду біля сорока км.

Користаючи із свободи, кождий зужитковує час відповідно до своєї вподоби. Одні йдуть у місто на каву, инші на двірець, ще инші тиняються з місця на місце. Ходять ріжні слухи, що буде тільки один автобус, який забере заграничних гостей. Місцеві мусітимуть іти пішки до Рожмберка, а щойно звідтіля дістануть авто.

Замість атвобусу появляється тягарове авто, накрите полотном, з лавками під стінами возу, але омаєне квітами, бо буде везти членів міжнародного конґресу. Порозсідалися біля себе делеґати з British Museum в Льондоні, з Нац. Бібліотеки в Парижі, з Риму, з Египту, Просвіти й Наукового Т-ва ім. Шевченка, Естонії, Данії, Києва й нашої еміґрації з Праги. Двацять осіб. Коли вже всі заняли місця, надїхав вигідний автобус; однак ніхто вже місця не міняв, полишаючи головно місцевим вигідну їзду автобусом.

Наша вавилонська вежа їхала передом. Ті, що сиділи біля мотору, наражені були раз-у раз на те, що звисаюче гилля дерев промочувало їхні одяги. Зі спокоєм переносив це на собі делеґат з British Museum, старший уже чоловік. Одначе виручив його Українець І. К. Заняв це місце і з тої пори сердечний і щирий сміх розходився що хвилини. Залежно від того, чи удар наступав зліва чи справа, де знову сидів инший чужоземний представник.

Коло 9-ої години вечером доїхали ми до Чеського Крумльова. Дощ падав цілу дорогу. Ріки й потоки виступили з берегів. Полями плила вода. Місцями дорога була також понищена. Заїхали ми перед готель, де нас усіх розміщено. В одній великій кімнаті мало бути нас чотирьох: двох Українців і двох Поляків. Та Поляків не було, і тоді нас чотирьох Українців заняло цілу кімнату. Вечеря, витальні промови, подана програма слідуючої днини — і всі розійшлися до своїх кімнат, щоб відпочити після доволі тяжкої останньої їзди.

Ранком небо покрите хмарами. Та ми під проводом архиваря місцевих старинностей, п. Гросса, йдемо оглядати місто. Деякі партії цього міста можуть нагадувати наш Бучач або Яловець. Одначе тут все прегарно законсервоване, а до того видно руку, яка опікувалася містом від його давніх давен, а може й від заснування.

Перший наш хід до церкви. На подвірю у мурі камяна плита, а на ній напис чеський з 16. віку (1542), котрий говорить про того пана з Рожмберку, котрий дав початок будові. В гербі панів була рожа. І рожу ми надибуємо на кожному кроці: в кожній хаті, на виступах сводоків, на брамах — всюди рожа. Ідемо тісними вуличками, виходимо на гору, де на скалі побудований замок феодального роду, посвояченого з ріжними европейськими суверенами, і сам навіть з певними суверенними правами — роду князів Шварценберґів. Не потрібно нам ніяких пояснень, тут кожний предмет, кожне місце, навіть кожний закуток і вугол має свою мову. І коли ви вже мали змогу колинебудь слухати такої мови, ви зараз відчуєте й почуєте все те, що слід вам знати. Вже ті два медведі, котрі живуть при входовій брамі і наче коти драпаються на високі росохаті гилляки дерев (два медведі на таких же гилляках — це герб Шварценберґів), а далі за входовою брамою замкова сторожа при старинних гарматах, котра й сьогодня виконує свою традиційну службу в мальовничих старовинних одностроях — все те говорить вам, що ви ступили на землю, де свого часу відгравався неодин акт історії.

Часом навіть краще, коли менше пояснень устних чічеронів. От і в нашому випадку говорить провідник, як то один з князів Шварценберґів післав сорок гармат на оборону Праги проти Прусаків, а історія каже, що це було проти Французів. Але, бачите, Французи є тепер „дорогими“ гістьми наших господарів, і тому не личить їх називати ворогами — хочби колишніми.

Переходимо увесь замок швидким ходом, бо часу небагато і в $1/2$12 уже маємо бути в готелі, а оглядати є що. І тут знову знаходимо старинностей, історичних памяток ... має в чому любуватися на протязі тижнів. А навіть, якби прийшлося було би поверхово описувати, ... про що писати. Скажу одно: ... ла традиція, безмежне багатство, одна велика історія могутнього роду — от про що говорить горд...